

Sygn. akt II Ca 905/13 Sygn. akt II Ca 905/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Alicja Chrzan

SR Radosław Florek (del.)

Protokolant: Violetta Drohomirecka

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. S.**

przeciwko **S. O.**

o zapłatę 25.000 zł

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 22 lipca 2013 r., sygn. akt I C 860/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 1.200 zł kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Świdnicy w sprawie I C 860/12 oddalił powództwo P. S. przeciwko S. O. o zapłatę 25.000 zł oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł tytułem kosztów procesu (pkt II).

Sąd Rejonowy ustalił, że powód P. S., pozwany S. O., świadek M. D., W. R. i P. O. pozostawali ze sobą w stosunkach koleżeńskich, dodatkowo strony i świadek M. D. prowadzili wspólne interesy, między innymi, pozwany i świadek byli członkami zarządu w 2009 r. (...) Sp. z oo we W.. Świadek P. O., żona pozwanego, prowadziła rozliczenia firm powoda przez okres około 10 lat.

20 sierpnia 2008 r. S. O. i P. S. zawarli warunkową umowę przedwstępną sprzedaży akcji (...) Sp. z o.o. we W. po przekształceniu jej w spółkę akcyjną. Pozwany zobowiązał się otrzymać zezwolenie przekształconej spółki na zbycie posiadanych przez siebie akcji w licznie odpowiadającej (...) kapitału akcyjnego, a zbycie akcji miało nastąpić nie później niż do końca 2009 r. za cenę 80.000 zł. Na poczet zapłaty ceny powód uiszczył pozwanemu zadek w kwocie 25.000 zł.

Wobec tego, że na rynku finansowym nastąpił kryzys, pozwany i świadek M. D.uzgodnili na przełomie 2008 r. i 2009 r., że nie będą dokonywać przekształcenia(...)Sp. z oo we W.w spółkę akcyjną. O tych ustaleniach poinformowali powoda.

10 lutego 2009 r. pozwany sprzedał powodowi (...) udziałów o wartości nominalnej po 500 zł każdy za cenę 80.000 zł, przy czym kwota 25.000 zł została już przez powoda zapłacona. Powód zobowiązał się do zapłaty reszty ceny sprzedaży do dnia 28 lutego 2009 r. Analogiczną umowę z powodem zawarł świadek M. D..

Powód i pozwany uzgodnili ustnie, że kwotę 25.000 zł wpłacą, jako zadatek na poczet umowy z 20 sierpnia 2008 r., zarachują na poczet umowy sprzedaży z 10 lutego 2010 r. M. D.przedłożył kserokopię pokwitowania, datowanego na 19 stycznia 2010 r. potwierdzającego zwrot kwoty zaliczki w kwocie 25.000 zł wobec nie spełnienia się warunku o przekształceniu Spółki (...)w spółkę akcyjną. Pismem z 31 stycznia 2011 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 25.000 zł w związku z niezawartą umową warunkową sprzedaży akcji.

Pozwany pozostaje w konflikcie z powodem i świadkiem M. D..

Powód jest osoba skrupulatną, prowadzącą sprawy finansowe w sposób bardzo dokładny i sformalizowany.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za bezzasadne. Wskazał, że zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwanego nie jest skuteczny, ponieważ zgodnie z art. 390 § 3 k.c. roszczenia z umowy przedwstępnej przedawniają się z upływem roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała być zawarta, co nie dotyczy żądania zwrotu, wpłaconej kwoty na poczet przyszłego świadczenia.

Dla rozpoznania kwestii zasadności żądania powoda, nie miała znaczenia - zdaniem Sądu Rejonowego - podnoszona przez niego kwestia, że zawarte umowy są nieważne, chodzi bowiem o kwestie faktycznej wpłaty ponownie kwoty 25.000 zł. Na marginesie Sąd zauważa, że umowy te są ważne, wskazują bowiem na uprzednie uzyskanie zgody na sprzedaż akcji, czy udziałów. Powód domagał się od pozwanego zapłaty z tytułu świadczenia nienależnego, wskazując, że skoro umowa przedwstępna nie doszła do skutku, to wpłacona na poczet tej umowy kwota 25.000zł powinna zostać przez pozwanego zwrócona powodowi. W ocenie Sądu, jednak, ta wpłacona przez powoda kwota 25.000 zł w związku z umową przedwstępną została zaliczona przez strony na poczet innej umowy zawartej dnia 10 lutego 2009 r. O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wywiódł powód domagając się jego zmiany poprzez zasądzenie na jego rzecz od pozwanego roszczenia objętego pozwem, przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił :

1. naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. i art. 3 k.p.c. poprzez uznanie, że to powód winien udowodnić, że kwota 25.000 zł stanowiąca przedmiot sporu nie została zaliczona na poczet częściowej zapłaty do umowy sprzedaży udziałów z dnia 10 lutego 2009 r., względnie uznania przez Sąd, iż pozwany tę okoliczność udowodnił,

2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym przejawiającym się w uznaniu, że :

- doszło do zarachowania kwoty 25.000 zł objętej sporem na poczet częściowej zapłaty do umowy sprzedaży udziałów z dnia 10 lutego 2009 r., chociaż takich ustaleń nie było i wbrew twierdzeniom Sądu I instancji nie potwierdzają ich ani zeznania świadka W. R., ani zeznania M. D.,

- doszło do uzgodnienia pozwanego z powodem na przełomie 2008/2009, że nie dojdzie w ogóle do przekształcenia spółki (...) Sp. z o.o. w spółkę akcyjną, chociaż nie było takich ustaleń, na co wskazują kategoryczne zeznania powoda, zaś zeznania świadka M. D. są wzajemnie sprzeczne i przez to niewiarygodne,

- doszło do zaniechania działań i rezygnacji zarządu z przekształcenia spółki (...) Sp. z o.o. w spółkę akcyjną już na przełomie 2008/2009, gdy tymczasem zarówno pozwany jak i świadek P. O. zeznając w sprawie mówili o

„wstrzymaniu” na rok lub dwa lub o „zmianie” terminu przekształcenia zaś dodatkowe dowody przedstawione przez powoda wskazują, że procedura przekształceniowa owej spółki była prowadzona w 2010 r.,

- doszło do przedstawienia przez pozwanego, zdaniem Sądu Rejonowego, w toku procesu wiarygodnych i prawdziwych dowodów potwierdzających zarachowanie spornej kwoty na poczet zaliczki do umowy z dnia 10 lutego 2009 r. ze wskazaniem dowodu z zeznań świadka M. D., skoro Sąd I instancji podważył w uzasadnieniu wyroku jego znania oraz wskazał na niewiarygodność świadka dowołując się do pokwitowania z dnia 19 stycznia 2010 r.,

3. naruszenie procedury tj. art. 132 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 503 § 1 k.p.c. poprzez nieprawidłową próbę pod niewłaściwy adres pełnomocnika powoda doręczenie sprzeciwu bezpośrednio powodowi przez pozwanego, mimo że odpis sprzeciwu winien być złożony w sądzie,

- art. 505 § 1 k.p.c. poprzez wyznaczenie przez przewodniczącego pierwszej rozprawy bez zarządzenia i nie doręczenia powodowi sprzeciwu razem z wezwaniem na rozprawę,

- art. 504 § 1 k.p.c. w zw. z art. 140 k.p.c. poprzez nie odrzucenie sprzeciwu pozwanego, który nie dotyczył niniejszego postępowania (inna sygnatura spraw) oraz zawierał braki formalne (brak odpisu sprzeciwu), względnie nie zastosowanie procedury z art. 130 § 1 k.p.c.,

- art. 503 § 1 zd. 3 k.p.c. poprzez dopuszczenie na posiedzeniu w dniu 22.10.2012 r. zgłoszonych przez pozwanego dowodów z zeznań świadków w osobie W. R. i M. D., mimo że Sąd I instancji winien pominąć te wnioski dowodowe jako spóźnione lub uznać utratę możliwości ich zgłoszenia przez pozwanego, ponieważ nie uprawdopodobnił on, że nie mógł ich zgłosić w sprzeciwie,

4. naruszenie procedury tj. art. 217 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych zawartych w piśmie powoda z dnia 18.04.2013 r., w postaci :

- pisma powoda z 10.04.2013 r. do świadka M. D. wraz z pocztowym dowodem nadania,

- wydruków autentycznych e- maili między pozwanym a M. D.,

- pisma świadka M. D. z 15.04.2013 r. do powoda wraz z kopertą wskazanych na okoliczność, zdaniem strony powodowej, celowej manipulacji treści e- maili w celu przekonania przez Sąd I instancji przez pozwanego o rzekomych uzgodnieniach stron sporu co do zarachowania spornej kwoty na poczet części ceny z umowy zbycia udziałów z 10.02.2009 r. co miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem pozbawiło Sąd I instancji możliwości oceny faktu, iż pozwany wobec braku dowodów zarachowania spornej kwoty „tworzył” dokumenty mające potwierdzić jego wersję rozliczeń między stronami sporu, a nadto w innym świetle przedstawia miejscami sprzeczne zeznania świadka M. D., albowiem w korespondencji e- mailowej ów świadek w ogóle nie wspomina o zarachowaniu środków z umowy przedwstępnej, lecz o dodatkowych pieniądzach zainwestowanych przez powoda w udziały (...) Sp. z o.o. Nadto treść e- maili oddalonych przez Sąd I instancji wskazuje, że dodatkowe środki pieniężne pozyskane od powoda w lutym 2009 r. były bardzo potrzebne pozwanemu, albowiem musiał się rozliczyć ze świadkiem M. D. z tytułu sprzedaży domeny (...)

5. naruszenie procedury tj. art. 33 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i uznanie, że zeznania świadków W. R., P. O. i M. D. potwierdzają zarachowanie przez strony sporu kwoty 25.000 zł zapłaconej do umowy przedwstępnej sprzedaży akcji z dnia 20.08.2008 r. na poczet wpłaty zaliczki do umowy zbycia udziałów z dnia 10.02.(...).

Sąd Okręgowy zważył :

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, choć zdaniem Sądu II instancji bezzasadność powództwa wynika ze skutecznie zgłoszonego przed Sądem I instancji zarzutu przedawnienia, który to Sąd ten błędnie uznał za bezzasadny.

Powód wywodził swoje roszczenie z zawartej z pozwanym w dniu 20 sierpnia 2008 r. przedwstępnej umowy sprzedaży akcji. Stosownie do art. 390 § 3 zd. 1 k.c. roszczenia z umowy przedwstępnej przedawniają się z upływem roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała być zawarta. Przypomnieć należy, że powołany przepis został znowelizowany ustawą z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2003. 49.408) i do czasu tej zmiany roczny termin przedawnienia z umowy przedwstępnej obejmował tylko roszczenia wskazane w § 1 i § 2 art. 390 k.c. to jest o roszczenia o naprawienie szkody poniesionej przez stronę umowy przedwstępnej przez to, że liczyła na zawarcie umowy przyrzeczonej (§ 1) oraz o zawarcie umowy przyrzeczonej (§ 2). Brzmienie przepisu w aktualnym stanie prawnym nie budzi natomiast wątpliwości, że terminem wskazanym w § 3 objęte są obecnie wszelkie roszczenia, które wynikają z umowy przedwstępnej, a zatem np. roszczenia z tytułu zadatku czy kary umownej (vide : uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 102/06, OSNC 2007/7-8/104). Językowa wykładnia § 5 łączącej strony umowy jednoznacznie wskazuje na to, że wpłacona na rzecz zbywcy kwota 25.000,00 zł jest zadatkiem, podlegającym wszystkim rygorom z art. 394 k.c. Strony miały zatem świadomość skutków prawnych tego zapisu. Powód, próbując wykazać bezzasadność zgłoszonego zarzutu przedawnienia, powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 08 marca 2007 r. wydaną w sprawie III CZP 3/07. Orzeczenie to zostało jednak wydane w odmiennym stanie prawnym, a teza tej uchwały dotyczy świadczenia nienależnego, które – jak wskazał Sąd Najwyższy objęte jest ogólnym, bo 10 letnim terminem przedawnienia. Jedynie dla porządku wskazać należy, że w stanie faktycznym powołanej uchwały kupujący wraz z zawarciem umowy przedwstępnej zapłacił na rzecz zbywcy całą ustaloną kwotę, która miała zostać zarachowana na poczet ustalonej ceny, stając się tym samym świadczeniem definitywnym. Ponieważ zawarcie przyrzeczonej umowy sprzedaży nie nastąpiło, kwota zapłacona na poczet ceny powinna zostać zwrócona jako świadczenie nienależne (art. 410 § 2 k.c.). Co oczywiste na gruncie przedmiotowej sprawy sytuacja taka nie miała miejsca, ponieważ powód uiścił na rzecz pozwanego część ceny tj. 25.000 zł i strony zgodnie ustalili, że był to zadatek. Ponadto w uzasadnieniu wskazanej uchwały Sąd Najwyższy również wskazał, że przez roszczenia z umowy przedwstępnej należy rozumieć roszczenia objęte treścią stosunku wynikającego z umowy przedwstępnej, a zatem także z tytułu zadatku.

Zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia a limine niweczy powództwo, stąd zarzuty apelacji dotyczące uchybień procesowych mających - zdaniem pozwanego - wpływ na zaskarżone orzeczenie, jak również związane z materialnoprawnym obowiązkiem dowodzenia są aktualnie bez znaczenia, stąd nie ma potrzeby ich analizy. Równocześnie Sąd Okręgowy wskazuje, że nawet gdyby roszczenie powoda nie okazało się przedawnione, to w całości należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego powód tylko jeden raz wpłacił na rzecz pozwanego kwotę 25.000 zł, która została zarachowana na poczet umowy sprzedaży udziałów.

Mając na uwadze powyższe apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. § 6 pkt 5 i § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).